

Postbus 57 | 1780AB Den Helder

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Geachte ,

In antwoord op de mail van de heer   gedateerd op 2-7-2019 en na overleg met mevrouw   kan ik u het volgende rapporteren over de mogelijk verhoogde sterfte van gewone zeehondenpups in Nederland.

Toename van dode pups in juni 2019?

Eind juni 2019 stond in de pers een bericht dat er veel dode gewone zeehondenpups gevonden zouden zijn. Naar aanleiding van een debat in de Tweede Kamer van 26 juni jl. heeft de minister van LNV toegezegd aan deskundigen te vragen of er iets structureels speelt en/of er iets groots aan de hand is. Het ministerie van LNV heeft WMR de opdracht gegeven dit nader te onderzoeken door enerzijds nationaal en internationaal navraag te doen naar mogelijke trends, anderzijds door een klein aantal (drie) dode zeehondenpups nader te onderzoeken.

In Nederland bestaat geen centrale registratie van gestrande zeehonden. Opgevangen dieren worden door de centra intern geregistreerd. Echter, veel gegevens over de dood-gestrande dieren ontbreken (Brasseur 2018). Het is daardoor niet mogelijk exact aan te geven of er veranderingen optreden in zeehondensterfte. Wel kan men een beeld krijgen op basis van de indrukken van mensen die regelmatig in de verschillende gebieden actief zijn.

Er is daarom (tussen 25-6-2019 en 2-7-2019) in Nederland contact geweest met Ecomare, A-Seal en Pieterburen, ook is gesproken met leden van de Waddenunit. Allen geven aan, tot nu toe, geen ander beeld te hebben van de doodstrandingen van zeehonden, inclusief de pups, dan eerdere jaren. Ditzelfde beeld heerst in de internationale Waddenzee: noch de Deense noch de Duitse leden van de trilaterale zeehonden experts hebben uit hun gebied de indruk dat er tot nu toe in 2019 meer of afwijkende strandingen zijn vergeleken met eerdere jaren.

Dus is er nu, halverwege het pup seizoen en op basis van het beeld van de mensen in het veld, geen indicatie dat er dit jaar meer dode pups stranden. Er is wel zorg met betrekking tot het overleven van zeehonden in het Waddengebied en de Delta. Dit op basis van een trendbreuk in de jaarlijkse internationale tellingen (Galatius et al. 2018).

In de internationale Waddenzee werden de afgelopen jaren een groeiend aantal pups (9500 pups in 2018) op de ligplaatsen geteld (waarvan in Nederland ongeveer 2000). Dit is ongeveer 25% van de totale populatie (Galatius et al. 2018). Echter, jaarlijkse toename van geboortes leidt al 5 jaar niet tot groei van de populatie. Uit de inspectie

Wageningen
Marine
Research

DATUM
10 juli 2019

ONDERWERP
Verhoogde pupsterfte bij
gewone zeehonden.

ONS KENMERK
1930637.SB.pdg

POSTADRES
Postbus 57
1780AB Den Helder

BEZOEKADRES
Ankerpark 27
1781 AG Den Helder

INTERNET
www.wur.nl/marine-research

KvK NUMMER
09098104

CONTACTPERSOON

TELEFOON

E-MAIL

van telresultaten in de andere Noordzeelanden (ICES 2019) blijkt dat er geen sprake is van grootschalige emigratie.

De hypothese uit eerdere rapportages (Galatius et al. 2017, Cremer et al. 2017, Galatius et al. 2016) dat de draagkracht van de populatie mogelijk zou zijn bereikt, lijkt in tegenstrijd met de waarnemingen van de groeiende pup productie in de Waddenzee. Zeehondenpopulaties tonen typische leeftijdsgebonden responsen bij groeiende dichtheden en nadering van de draagkracht (Svensson et al. 2011). Bij verslechterende condities (met andere woorden het naderen van de draagkracht) zal de pup productie drastisch worden gereduceerd en de populatie opbouw verschuiven naar een hoger aandeel adulten (Svensson et al. 2011, Harwood & Prime 1978). Vooral de overleving van de jongen zakt dan snel (Caswell 2001, Eberhardt 1977, Bowen et al. 2007). Bij voedseltekorten zal bovendien de vruchtbaarheid afnemen of de foetus worden geresorbeerd als gevolg van energie tekorten (Bowen et al. 2007, Kjellqvist et al. 1995). Ook zal bij mannetjes en vrouwtjes de leeftijd waarop zij beginnen met reproduceren hoger worden (Krafft et al. 2006).

Hoewel met de huidige monitoring de leeftijdsamenstelling van de populatie of verandering in overleving niet kan worden bepaald, blijkt uit de tellingen in geen geval een teruggang in de pup-productie. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor een lokale verhoogde (pup) sterfte. Betere registratie van strandingen zou dit mogelijk kunnen helpen onderbouwen.

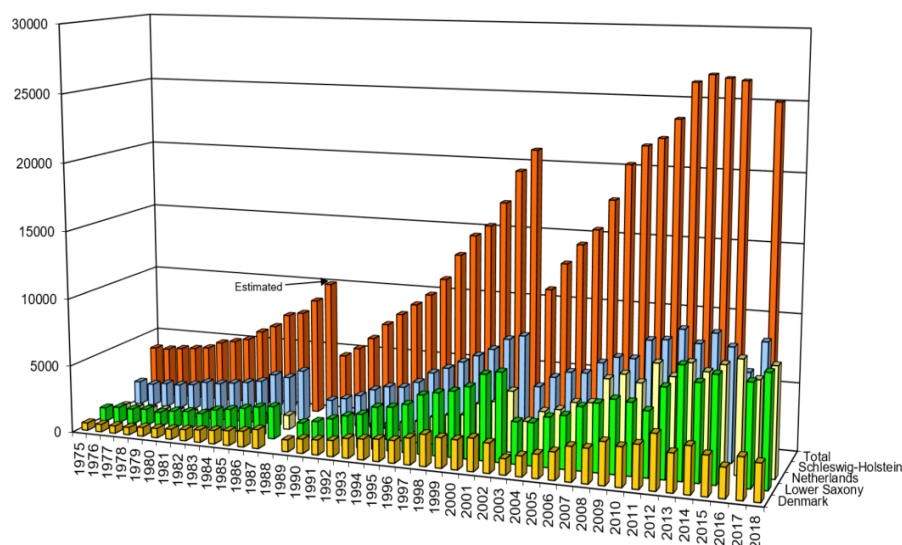
Er is een voorlopig hypothese die de waargenomen trendbreuk zou kunnen verklaren: mogelijk maken dieren als gevolg van veranderingen in de omgeving structureel langere tochten om te foerageren dan 5 jaar geleden. Dit kan enerzijds leiden tot veranderingen in de populatie schatting (relatief meer dieren buiten het zicht van de telling dan verwacht), anderzijds kunnen meer dieren in open zee sterven.

Aan te raden is om deze hypothese in de nabije toekomst te toetsen en daarbij ook mogelijke omgevingsfactoren te onderzoeken die de zeehondenpopulatie zou kunnen beïnvloeden en tot een verandering in gedrag of overleving zou kunnen leiden. Hiertoe horen zowel maatschappelijke factoren (bijv. recreatie, scheepvaart, visserij of verhoogde menselijke activiteiten in zee), als fysische en biologische factoren (bijv. weer of geomorfologische veranderingen, voedselbeschikbaarheid).

Ik hoop hiermee uw vragen te hebben beantwoord en u op de hoogte gebracht te hebben van de bestaande kennis op dit gebied. Hieronder vindt u een afbeelding van de tellingen van zeehonden in de internationale Waddenzee en de lijst van geciteerde literatuur.

Hoogachtend,

Dr. S.M.J.M. Brasseur
Onderzoeker
Ook namens Jenny Cremer en Jessica Schop

Totale aantal getelde gewone zeehonden in de Wadden Sea gedurende de verharijng in augustus, inclusief de aantallen per Wadden regio tussen 1975-2018.(Data TSEG)

- Bowen, W. D., J. I. Mcmillan and W. Blanchard. 2007. Reduced population growth of gray seals at Sable Island: Evidence from pup production and age of primiparity. *Marine Mammal Science* 23:48-64.
- Brasseur, S. 2018. Stranding and Rehabilitation in Numbers: Population development and stranding data on the Dutch coasts 1990-2016; Analysis of new data from a public database. . Wageningen Marine Research report 36 pp.
- Caswell, H. 2001. Matrix population models: construction, analysis, and interpretation. Sinauer Associates.
- Cremer, J. S. M., S.M.J.M. Brasseur, A. Meijboom, J. Schop and J. P. Verdaat. 2017. Monitoring van gewone en grijze zeehonden in de Nederlandse Waddenzee, 2002-2017. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WMR-rapport C095/17. 40 pp.
- Eberhardt, L. L. 1977. Optimal Policies for Conservation of Large Mammals, with Special Reference to Marine Ecosystems. *Environmental Conservation* 4:205-212.
- Galatius, A., S. Brasseur, J. Cremer, R. Czeck, L. F. Jensen, J. Armin, P. Körber, R. Pund, U. Siebert, J. Teilmann and S. Klöpper. 2018. Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Aerial surveys of Harbour Seals in the Wadden Sea in 2018. Another record year for pups. http://www.waddensea-secretariat.org/sites/default/files/downloads/TMAP_downloads/Seals/2018_harbour_seal_report.pdf. CWSS, Willemshaven.
- Galatius, A., S. M. J. M. Brasseur, R. Czeck, J. Armin, P. Körber, P. Ralf, U. Siebert, J. Teilman and S. Klöpper. 2017. Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Aerial surveys of Harbour Seals in the Wadden Sea in 2017. Population counts still in stagnation, but more pups than ever. Common Wadden Sea Secretariate (CWSS).
- Galatius, A., S. M. J. M. Brasseur, R. Czeck, L. F. Jensen, J. Armin, P. Körber, P. Ralf, U. Siebert, J. Teilman and S. Klöpper. 2016. Trilateral Seal Expert Group (TSEG). Aerial surveys of Harbour Seals in the Wadden Sea in 2016. Population still in stagnation. Common Wadden Sea Secretariate (CWSS).
- Harwood, J. and J. H. Prime. 1978. Some Factors Affecting the Size of British Grey Seal Populations. *Journal of Applied Ecology* 15:401-411.
- ICES. 2019. Report of the Working Group on Marine Mammal Ecology (WGMME; vol 1 issue 22).
- Kjellqwist, S. A., T. Haug and T. Øritsland. 1995. Trends in age-composition, growth and reproductive parameters of Barents Sea harp seals, *Phoca groenlandica*. *ICES Journal of Marine Science: Journal du Conseil* 52:197-208.
- Krafft, B. A., K. M. Kovacs, A. K. Frie, T. Haug and C. Lydersen. 2006. Growth and population parameters of ringed seals (*Pusa hispida*) from Svalbard, Norway, 2002-2004. *ICES Journal of Marine Science* 63:1136-1144.
- Svensson, J. C., A. Eriksson, T. Härkönen and K. C. Harding. 2011. Detecting density dependence in recovering seal populations. *Ambio* 40:52-59.